

روش نوین

دستور زبان فارسی نموداری

PERSIAN GRAMMAR

بر اساس صحیح ترین روش نوین علمی و آموزشی دستور زبان فارسی
برای داوطلبان کنکور دانشگاه و برای دانش آموزان و دانشجویان
و قابل استفاده برای عموم علاقه مندان به فراگیری قواعد زبان فارسی به ویژه ایرانیان مقیم خارج از کشور

تألیف :

احمد علامه فلسفی

By : Ahmad Allameh Falsaf

سشناسه: ..... علامه فلسفی، احمد
عنوان و نام پدیدآورنده:.... روش نوین دستور زبان فارسی نموداری بر اساس صحیح ترین روش نوین علمی و آموزشی دستور زبان فارسی / احمد علامه فلسفی
مشخصات نشر:..... تهران، فرا روان شناسی ۱۳۸۹
مشخصات ظاهري:..... (۳۵۱) ص :: مصور ، جدول ، نمودار
شابک:..... ۹۷۸-۶۰۰-۹۱۲۲۹-۸-۱
يادداشت: ..... ص.ع به انگلیسي ahmad allameh falsafi . Persian grammar
يادداشت : ..... چاپ قبلی : پیام آزادی ۱۳۸۱
يادداشت : ..... چاپ دوم
يادداشت : ..... کتابنامه « ص . (۳۵۱)
موضوع: ..... فارسی - دستور - راهنمای آموزشی
رده بندی کنگره: ..... ۱۳۸۹ ر ۹ ع ۷۲ / PIR ۲۶۹۳
رده بندی دیوبی: ..... ۰۷۶ ف ۵ / ۴
شماره کتابشناسی ملی: ۲۰۴۴۷۷۱

شناسنامه کتاب

نام کتاب: روش نوین دستور زبان فارسی نموداری
تالیف: ..... احمد علامه فلسفی
مقدمه: ..... دکتر حسن احمدی گیوی
ناشر: ..... انتشارات فراروان شناسی
ویراستار: ..... رضا شیرازی
مدیر انفورماتیک: ..... مهندس احمد رضا علامه فلسفی
حروف نگار: ..... علیرضا خزانه داری
خدمات رایانه ای: ..... مهدی اخوان فومنی و آرتمیس قراخانیان
قطع: ..... وزیری
شمارگان: ..... ۱۰۰ جلد
چاپ و صحافی: ..... سیمین
نوبت چاپ دوم: ۱۳۹۱
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۱۲۲۹-۸-۱
قیمت : ..... ۹۰۰ تومان
«حق چاپ محفوظ»

نشانی انتشارات فراروان شناسی: تهران، خیابان دکتر شریعتی، بالاتر از سیدخندان، کوی شهید کریمی یارندی، پلاک ۲۵

همراه: ۰۹۳۸۵۳۶۸۵۷۷ تلفن ۰۲۲ ۸۸ ۳۹ ۸۵-۶

Faranavanshenasi.ir

فهرست مطالب

۳	حروف الفبای زبان فارسی .....
۳	اسامي الفبای فارسي .....
۳	نحوه تلفظ حروف الفباء .....
۳	اقسام کلمه در زبان فارسي .....
۳	کلام از حیث ساختمان لفظ .....
۳	کلام از حیث ساختمان معنی .....
۳	اسم: .....
۳	اهم کاربرد معنایی اسم .....
۳	تقسیمات اسم .....
۳	الف: اسم از حیث اشتقاق، بر دو قسم است: .....
۱	۱- اسم جامد: .....
۳	۲- اسم مشتق: .....
۳	اقسام اسم مشتق .....
۳	انواع مصدر .....
۳	۱- مصدر باقاعدہ: .....
۳	۲- مصدر عام: .....
۳	۳- مصدر خاص: .....
۳	۴- مصدر ناقص: م .....
۳	۵- مصدر مرخّم: .....
۶	۶- مصدر كامل: .....
۳	۷- مصدر اصلی: .....
۳	۸- مصدر جعلی: .....
۳	۹- مصدر ساده: .....
۳	۱۰- مصدر مرکب: .....

۱۱- مصدر بـی قاعده:	۳
۱۲- مصدر پیشوندی:	۳
ب: اسم مصدر (حاصل مصدر):	۳
روش ساختن اهم اقسام مصدر:	۳
اقسام اسم ابزار:	۳
۱- اسم خاص:	۳
انواع اسمی خاص:	۳
۲- اسم عام:	۳
ج: اسم از حیث تعریف و تنکیر بر دو قسم است:	۳
۱- اسم معرفه:	۳
علایم معرفه:	۳
انواع اسمی مهم نکره:	۳
علایم نکره:	۳
د - اسم از حیث مفرد و جمع:	۳
علامتهای جمع:	۳
روش اول - جمع مذکر سالم:	۳
روش دوم - جمع مؤنث سالم:	۳
روش سوم - جمع مکسر(شکسته):	۳
ه - اسم ساده و مرکب:	۳
ساختار انواع اسمی مرکب:	۳
و- اسم ذات و اسم معنی:	۳
انواع کلمات از حیث پیوند با یکدیگر:	۳
ایفای نقش اسم در جمله (نقش ها یا حالتی ای اسم)	۳
نقش کلمه در جمله:	۳
۱- نقش نهاد (فاعل، مسندالیه):	۳
۲- اسم در نقش فعل:	۳
۳- اسم در نقش مفعول:	۳
۴- اسم در نقش متمم فعل:	۳
اسم در نقش متمم فعل:	۳
تفاوت متمم با مفعول:	۳
۵ - اسم در نقش منادا:	۵

۶- اسم در نقش صفت:.....	۳
۷- اسم در نقش مضاف الیه:.....	۳
۸ - اسم در نقش مسنند:.....	۳
۹- اسم در نقش بَدَل:.....	۳
۱۰- اسم در نقش قید:.....	۳
۱۱ - اسم در نقش تمیز:.....	۳
ساختن متمم فعل، توسط حرف اضافه.....	۳
۱۲ - اسم در نقش اضافه و اقسام آن.....	۳
اضافه ملکی:.....	۳
اضافه تخصیصی:.....	۳
اضافه جنسی:.....	۳
اضافه تشبیهی:.....	۳
اضافه استعاری:.....	۳
اضافه بُنُوت:.....	۳
اضافه اقترانی :	۳
اضافه بیانی:.....	۳
تفاوت میان اضافه ملکی و تخصیصی:.....	۳
جدول تقسیم بندی اضافه.....	۳
ایقای نقش مفعول در جمله ..... اقسام مفعول	۳
۱- مفعول رایی:.....	۳
۲- مفعول مجرّد:.....	۳
۳- مفعول بهای:.....	۳
۴- مفعول ازی:	۳
۵ - مفعول بایی:.....	۳
مفعول مجرّد:.....	۳
مفعول رایی:.....	۳
مفعول بهای:.....	۳
مفعول ازی:	۳
مفعول بایی:.....	۳
مضاف الیه :	۳

۳	وابسته اسم
۳	«بدل»
۳	ضمیر
۳	اقسام ضمیر
۳	ضمیر شخصی
۳	صرف ضمایر شخصی منفصل در حالت فاعلی، اضافه و مفعول بواسطه:
۳	صرف ضمایر شخصی منفصل در حالت مفعول ب بواسطه:
۳	۲- ضمیر متصل یا پیوسته:
۳	ضمایر شخصی
۳	ایفای نقش ضمیر شخصی منفصل یا گسسته
۳	ایفای نقش ضمیر شخصی متصل (پیوسته)
۳	ب: ضمیر مشترک یا انعکاسی:
۳	ایفای نقش ضمیر مشترک انعکاسی در جمله
۳	ج - ضمیر اشاره:
۳	ضمیر اشاره در حالت اسم
۳	د- ضمیر پرسشی:
۳	ه - ضمیر تعجبی:
۳	و- ضمیر م بهم:
۳	ضمایر مرگب:
۳	نقش ضمیر م بهم در جمله
۳	ذ - ضمیر شمارشی:
۳	ضمایر ملکی
۳	صفت
۳	اقسام صفت از حیث مفهوم
۳	الف- صفت اشاره‌ای: ک
۳	ب - صفت پرسشی:
۳	ج - صفت تعجبی:
۳	د - صفت شمارشی:
۳	انواع صفات شمارشی (عددی) از حیث مفهوم
۳	ه - صفت م بهم:
۳	و - صفت بیانی:

۳	اقسام صفات بیانی (صفات توصیفی)
۱	- صفت ساده:
۲	- صفت مرکب:
۳	روش ساختن برخی از صفات مرکب
۳	روشهای ساختن صفت مرکب (از اقسام صفات بیانی)
۳	ساختن صفاتی مرکب با پیشوند:
۳	روشهای ساختن صفت مرکب (از اقسام صفات بیانی)
۳	ساختن صفاتی مرکب با پسوند
۳	- صفت نسبی:
۳	روش ساختن صفت نسبی:
۳	صفت نسبی
۴	- صفت لیاقت:
۳	روش ساختن صفت لیاقت:
۳	انواع صفت بیانی از حیث درجه و مقایسه
۱	- صفت مطلق:
۲	- صفت تفضیلی:
۳	- صفت عالی:
۳	انواع صفت بیانی از حیث رابطه با فعل
۸	- صفت جامد:
۹	- صفت مشتق:
۱۰	- صفت فاعلی:
۱۱	- صفت مفعولی:
۳	صفت مفعولی مُرَخّم
۳	روش ساخت سه گانه صفت مفعولی مُرَخّم:
۳	نمودار ساختار لفظی اقسام صفت فاعلی.
۳	صفات فاعلی:
۳	انواع صفات فاعلی:
۱	- صفت فاعلی یا اسم فاعل:
۲	- صفت مُشبّه
۳	- صفت حالیه:
۴	- صیغه مبالغه:

۳	انواع متمم صفت
۳	۱- متمم صفت مطلق:
۳	۲- متمم صفت تفضیلی:
۳	متمم صفت عالی:
۳	مقام و جایگاه صفت نسبت به موصوف
۳	۱- صفت پیشین:
۳	۲- صفت پسین:
۳	مقام و جایگاه صفت در جمله
۳	۱- صفت پیوسته:
۳	صفت پیوسته وابسته به نهاد
۳	صفت پیوسته وابسته به متمم نهاد
۳	صفت پیوسته وابسته به مفعول
۳	صفت پیوسته وابسته به متمم مفعول
۳	صفت پیوسته وابسته به متمم فعل
۳	ب - صفت بازبسته
۳	اقسام ساختمان صفت مرکب
۳	کاربرد صفات
۳	فعل
۳	۲- زمان (گذشته، حال، و آینده)
۳	۳- شخص (فرد - جمع)
۳	۴- صیغه یا ساخت
۳	۵- ماده - شناسه
۳	۶- ماده - مضارع - ماده ماضی
۳	روش تشخیص بُن مضارع:
۳	۸- اجزای صیغه فعل
۳	تصrif
۳	اشتقاق:
۳	ریشه حقیق:
۳	مشتقّات فعل:
۳	اجزای مشتق از فعل
۳	انواع مشتقّات

۳	ساختمان فعل
۳	الف - تعریف فعل ساده:
۳	ب - تعریف فعل پیشوندی:
۳	ج - افعال مرکب:
۱	۱- زمان:
۲	۲- شخص:
۳	۳- وجه:
۳	الف - وجه اخباری:
۳	ب - وجه التزامی:
۳	ج - وجه امری:
۴	۴- نمود:
۳	الف) نمود ساده:
۳	ب) نمود مستمر:
۳	۵ - علامت نفی:
۳	۶- علامت مضارع التزامی و وجه امری:
۳	۷- جهت:
۳	فعل متعددی:
۳	فعل لازم: ج
۳	افعال معلوم و مجھول
۳	موارد کاربرد فعل مجھول:
۳	روش ساختن فعل مجھول:
۳	روش تبدیل افعال لازم و دو وجهی به فعل متعددی:
۳	روش تبدیل «فعل لازم» و فعل «دو وجهی» به ماضی فعل متعددی:
۳	روش تبدیل فعل لازم به فعل متعددی در حالت امر و ونهی:
۳	اقسام فعل از حیث نقش و مفهوم
۳	فعل ربطی:
۳	وجوه سه گانه افعال:
۳	تعريف وجوه سه گانه فعل
۳	۱- تعريف وجه اخباری:
۳	۲- تعريف وجه التزامی:
۳	۳- تعريف وجه امری:

۳	افعال زمان حال.....
۳	۱- فعل امر:.....
۳	روش ساختن فعل امر:.....
۳	فعل نهی:.....
۳	۲- فعل مضارع اخباری:.....
۳	فعل مضارع التزامی:.....
۳	روش ساختن فعل مضارع التزامی:.....
۳	زمانها.....
۳	مضارع اخباری.....
۳	۱- مضارع اخباری ساده .....
۳	روش ساختن مضارع اخباری ساده :.....
۳	۲- مضارع اخباری : .....
۳	کاربردمضارع اخباری :.....
۳	چگونگی کاربرد فعل مضارع اخباری :.....
۳	ترسیم نمودار کاربرد مضارع اخباری .....
۳	روش ساختن فعل مضارع اخباری :.....
۳	۳- مضارع ملموس (مستمر) :.....
۳	روش ساختن فعل مضارع ملموس (مستمر) :.....
۳	۴- ماضی آینده مُحقق الواقع :.....
۳	۵- ماضی حال محقق الواقع :.....
۳	ماضی (گذشته).....
۳	۱- ماضی مطلق (ماضی ساده) :.....
۳	روش ساختن ماضی مطلق (ماضی ساده) :.....
۳	عمده کاربرد ماضی مطلق (ماضی ساده) :.....
۳	۲- ماضی کامل (ماضی نقلی) :.....
۳	روش ساختن ماضی نقلی :.....
۳	۳- ماضی استمراری :.....
۳	روش ساختن ماضی استمراری :.....
۳	موارد کاربرد ماضی استمراری :.....
۳	۴- ماضی بعید (مقدم) :.....
۳	کاربرد فعل ماضی بعید :.....

روش ساختن فعل ماضی بعید :	۳
۵ - ماضی مستمر (ماضی ملموس)	۳
روش ساختن ماضی مستمر (ملموس) :	۳
۶ - ماضی استمراری کامل (ماضی نقلی مستمر) :	۳
روش ساختن فعل ماضی نقلی مستمر :	۳
کاربرد فعل ماضی استمراری کامل :	۳
۷ - ماضی استمراری کامل مستمر (ماضی ملموس نقلی) :	۳
روش ساختن فعل ماضی نقلی مستمر :	۳
۸ - ماضی بعید کامل (ماضی آبعد) :	۳
روش ساختن فعل ماضی بعید کامل (ماضی آبعد)	۳
زمان آینده یا مستقبل :	۳
روش ساختن فعل مستقبل یا آینده :	۳
فعل در وجه التزامی.....	۳
اهم کاربرد فعل مضارع التزامی :	۳
روش ساختن مضارع التزامی :	۳
۲ - ماضی التزامی	۳
روش ساختن فعل ماضی التزامی :	۳
اهم کاربرد فعل ماضی التزامی :	۳
قید.....	۳
ایفای نقش قیود مختص و مشترک	۳
قید و گروه قیدی	۳
قید از حیث ساختمان، مقوله دستوری و اشتقاء	۳
۱- قید ساده	۳
۲- قید مرکب	۳
۳- قید تنوین دار	۳
۴- قید گروهی	۳
۵- قید پسوندی	۳
۶- قید مختص	۳
۷- قید مشترک	۳
۸- قید جامد	۳
۹- قید مشتق	۹

۳	برخی از کاربردهای قید
۳	قید فعلی
۳	قید صفت
۳	قید مسند
۳	قید قید
۳	قید مصدر
۳	روش ساختن قید مرکب
۳	قید از حیث مفهوم
۳	۱- قید زمان:
۳	۲- قید مکان:
۳	الف - گروه قید بدون نشانه:
۳	ب - گروه قید نشانه دار:
۳	۳- قید کیفیت و چگونگی:
۳	وابسته های قید کیفیت
۳	قید مقدار
۳	متهم قید تفضیلی.
۳	۴- قید حالت:
۳	۵- قید تأکید و ایجاب:
۳	۶- قید پرسشی:
۳	۷- قید پاسخ: قید پاسخ بر سه قسم است:
۳	۸- قید شک و تردید:
۳	۹- قید تصدیق:
۳	۱۰- قید ترتیب:
۳	۱۱- قید نوبت:
۳	۱۲- قید ترتیب بیان:
۳	۱۳- قید تکرار:
۳	۱۴- قید افسوس:
۳	۱۵- قید نفی:
۳	۱۶- قید تشبيه:
۳	۱۷- قید آرزو:
۳	۱۸- قید علت:

۲۰	قید استثناء:
۲۱	قید سوگند:
۲۲	قید استعلاء:
۲۳	قید شرط:
۲۴	قید مطابقه:
۲۵	قید تخصیص:
۲۶	قید حصر:
۲۷	قید افزایش:
۲۸	شبه جمله (صوت)
۲۹	مفاهیم کاربردی شبه جمله (اصوات)
۳۰	تحسین و تشویق
۳۱	شگفتی و تعجب مانند
۳۲	ندا
۳۳	دریغ و افسوس
۳۴	تنبیه و حذر داشتن
۳۵	سرزنش و نفرین
۳۶	امید و آرزو
۳۷	درد و تاثیر
۳۸	امرو نهی
۳۹	پذیرش - ادای احترام
۴۰	پاسخ و تأیید
۴۱	تنفر
۴۲	اعتراض
۴۳	تمسخر و تحریر
۴۴	انکار
۴۵	حرف
۴۶	اقسام حرف
۴۷	(الف) تعریف حرف ربط (پیوند):
۴۸	حرف ربط ساده:
۴۹	حرف ربط مرکب:
۵۰	اقسام حرف ربط از حیث معنی

ب) حرف اضافه:.....	۳
حروف اضافه از حیث ساختمان بر دو قسم هستند:.....	۳
حروف اضافه ساده:.....	۳
حروف اضافه مرکب (گروهی):.....	۳
ج) حرف نشانه:.....	۳
حروف نشانه ندا:.....	۳
حروف نشانه مفعول:.....	۳
حروف نشانه اضافه:.....	۳
د) حرف بدل از کسره:.....	۳
جمله.....	۳
ارکان جمله:.....	۳
مسند الیه:.....	۳
مسند:.....	۳
رابطه:.....	۳
۱- جمله دو رکنی:..... ۲- جمله سه رکنی:.....	۳
جمله فعلی:.....	۳
جمله استنادی:.....	۳
جمله از حیث نهاد و گزاره.....	۳
جمله دو کلمه‌ای (فاعل + فعل).....	۳
جمله سه کلمه‌ای (اسم + مسند + فعل ربطی).....	۳
جمله سه کلمه‌ای فاعل + مفعول + فعل.....	۳
جمله شامل اسم + گروه اسمی + فعل.....	۳
نقش قید در جمله.....	۳
نقش متمم فعل در جمله.....	۳
وابسته های اجزای جمله.....	۳
وابسته فاعل یا مفعول یا فعل، صفت است.....	۳
وابسته فاعل یا مفعول متمم اسم است.....	۳
وابسته فعل، گاهی قید است.....	۳
وابسته فعل، گاهی متمم است.....	۳
وابسته های اسم در جمله.....	۳
نقش اجزای مختلف در جمله.....	۳

۳	نقش وابسته‌های اسمی و فعلی در جمله
۳	جمله خبری:
۳	جمله پرسشی
۳	جمله پرسشی تأکیدی:
۳	جمله تعجبی:
۳	جمله امری:
۳	انواع جمله از حیث ساختمان
۳	الف) جمله ساده مستقل:
۳	ب) جمله ساده ناقص:
۳	ج) جمله مرکب:
۳	د) جمله‌های پیوسته:
۳	پیوند لفظی:
۳	پیوند معنوی:
۳	فراکرد پایه و پیرو جمله
۳	پیوستگی جمله‌های مستقل
۳	تعريف پیوند معنوی:
۳	تعريف وجه ترتیب زمانی:
۳	تعريف وجه ترتیب منطقی:
۳	تعريف پیوند لفظی:
۳	۱- رابطه تطبیق:
۳	۲- رابطه تساوی:
۳	۳- رابطه تناوب:
۳	۴- رابطه مقابله و منافات:
۳	۵- رابطه توالی:
۳	۶- رابطه اثبات و نفی:
۳	۷- رابطه شراکت در نفی:
۳	۸- شراکت در اثبات:
۳	۹- توضیح علت:
۳	۱۰- توضیح نتیجه:
۳	حذف یک یا چند جزء جمله
۳	الف - حذف به دلیل عُرف زبان:

کاربرد حذف اجزاء جمله - تعاریف، دعا، نفرین و امثال‌هم:	۳
حذف یک یا چند جزء جمله - اصطلاحات نظامی، ورزشی و علایم رانندگی:	۳
ب - حذف به قرینه لفظی:	۳
ج - حذف به قرینه معنوی:	۳
حذف برخی از اجزای مختلف جمله	۳
۱- حذف فاعل در جملات امری	۳
۲- حذف فعل ربطی در پاسخ به جملات پرسشی	۳
۳- حذف مفعول	۳
۴ - حذف قید	۳
۵ - حذف متمم متمم	۳
۶ - حذف مسنده	۳
۷ - حذف حرف اضافه	۳
۸ - حذف حرف ربط	۳
۹ - حذف تمام اجزاء جمله	۳
۱۰ - حذف در اجزاء جملات.	۳
حالات جمله مثبت و منفی	۳
جمله مثبت	۳
جمله منفی	۳
اثبات و نفي، در چهار جمله خبری، پرسشی، امری و تعجبی:	۳
رابطه اجزاء جمله با یکدیگر:	۳
جمله شرطی:	۳
تجزیه و ترکیب جمله	۳
جنبه صرفی (تجزیه):	۳
فراکرد پایه:	۳
جنبه نحوی (ترکیب):	۳
جنبه نحوی جمله:	۳
پیشوندها	۳
میانوند ها	۳
موارد کاربرد میانوند:	۳
پسوند ها	۳

پیشکش‌گران

دستور زبان به معنی جدید آن علمی است که موضوع آن توصیف ساختمان صرف و نحوی یک زبان دریک زمان شخص می‌باشد.

اگرچه کمن ترین دستور زبان مربوط به هندوستان می‌باشد که ۲۵۰۰ سال قبل برای زبان سانسکریت بر رشتۀ تحریر در آمده است؛ اکنون زبان فارسی به نوبه خود یکی از کمن ترین زبانهاست؛ به کونه‌ای که مفردات لغت فارسی هر یک چندین هزار سال سابقه دارند. کاوش‌های زیرزمینی و کشف کتیبه‌ها، یادداشت‌ها، مسین این تحقیقت و کویای هویت و غلتمت و قدمت این ملت و زبان زنده اوست که پس از زبان عربی، همترین زبان اسلامی به شمار می‌رود.

بون تردید قواعد زبان پارسی در آغاز امر مدون بوده، حتی قواعد فنی و معانی میان علوم بلاغی این زبان مانند «کاروند»، نیز تدوین شده است؛ اکنون این زبان به همت پاسداران ادب و فرهنگ و تمدن، طی قرنها تلاش در قالب آموزش‌های نظری و عملی تعلم و شر، قواعد و ساختار سلخانی یافت تا اینکه بالاخره در همین یک قرن اخیر، کلیه متون دستور فارسی در چارچوبی اصولی و معین تنظیم و تدوین گردید که حاصل آن امروز به عنوان «دستور زبان فارسی»، مورد آموزش قرار گرفته است.

نخستین کتابی که کفته «دستور» به معنی مصطلح امروز در آن به کار رفته است، کتاب «دستور سخن» میرزا حسیب اصفهانی است که به سال ۱۲۸۹ هجری خورشیدی تألیف شده و تا حد زیادی مبنای پیاپی جامع کار تحقیق و تألیف استاد بزرگی ماتند: میرزا عبدالعظيم قریب، ملک اشعاری بهار، بیان الزمان فروزانفر، جلال همایی ورشید یاسی در تدوین «دستور زبان فارسی» قرار گرفته است که تا به امروز همچنان به عنوان منجع و مأخذ معتبری به شمار می‌رود.

اینکه در کتابی که می‌شود داردید، مؤلف کوشیده است تا حد امکان مطالب دستور زبان فارسی را به صورت طبقه‌بندی و ترسیم نمودارهای جدولها با زبانی ساده و روان، میان کرده و استوار سازد.

امید است این اثر که بر اساس صحیح ترین اصول علمی و آموزشی دستور زبان فارسی و باروشه نوین تألیف شده است، مورد استفاده عموم علاقه مندان به فراگیری قواعد زبان فارسی به ویژه دانش آموزان، دانشجویان فرهنخته و ایرانیان مقیم خارج از کشور قرار گیرد.

در اینجا مؤلف وطنیخ نودمی دانم که از محقق و دانشمند محترم جناب آقا دکتر حسن احمدی گیوی، به خاطر مساعدت بی‌دلیل در تقبل مسئیت بازیینی این کتاب، و سایر دست اندکاران گرامی درجهت نشر و به زیور طبع آراسته شدن این کتاب سعیاند قدردانی و پاسخگزاری بنمایند.

با پاس و تقدیم احترامات فائقه!

احمد علامه فلسفی

به نام خداوند فکر و سخن

دستور نموداری

زبان شیرین پارسی از یک سو گرامی ترین یادگار نیاکان، دانشمندان و اندیشمندان ما، و از دیگر سو رکن رکین ملیت و قومیت ما، و یگانه وسیله تفاهم و حفظ وحدت‌ملی ایرانی است؛ از این رو هر کس در اعتلا و بالندگی این زبان گامی بردارد، به استواری و پایداری وحدت‌ملی ما کمک کرده است و بر گردن یک یک این ملت بیدارو سرافراز حق دارد.

در این روزها سران انتشارات فاطمی، بنده را با جوان مستعد و پرتلاش و سخت‌کوشی آشنا ساخته‌اند که دل در گرو زبان و دستور ادب پارسی دارند. این جوان فاضل، آقای احمد علامه فلسفی هستند.

ایشان سالها از روزگار جوانی خود را به عنوان تحصیل یا مأموریت در کشورهای گوناگون قاره آمریکا، اروپا و آسیا سپری کرده‌اند و این سیر و سفر، هم، مایه آشنایی ایشان با زبانها و ملت‌ها شده و هم، شور و عشق بیشتر ایرانیان خارج از کشور را نسبت‌به گنجینه فنا ناپذیر زبان پارسی بر ایشان عیان کرده است، و این هردو، برای میهن عزیز ما، خیر و برکت ارزانی داشته است؛ چه، عشق و علاقه ایشان را نسبت به زبان پارسی شدت بخشیده و وادارشان ساخته است که به تألیف کتاب دستوری دستیازند که آن دستور از یک طرف پرستوهای دور از لانه را به کار آید و از طرف دیگر، برای نسل جوان اعمّ از دانش آموز و دانشجو و راه جویان به آزمون سراسری دانشگاهها و نیز دیگر علاوه مندان سودمند افتاد.

داوری در این راستا که مؤلف گرانمایه تا چه اندازه به هدف خویش رسیده و یانزدیک شده‌اند، بر عهده خوانندگان سخن شناس گرامی است و در هر حال، گام ایشان در این راه، گامی است فرخنده فال.

از مزایای کتاب آقای احمد علامه، بهره‌گیری بهینه از جدول و نمودار بی‌شمار است. آقای دکتر انوری و نگارنده در دستور دو جلدی که انتشار فاطمی چاپ کرده و می‌کند و در عرض ده سال، به چاپ بیستم رسیده است، از این شیوه سودها جسته‌ایم؛ اما باید اذعان کرد که ایشان در این پنهان، گویی سبقت از همگان ریوده‌اند؛ به طوری که در بخش جمله از ۶۶ نمودار، در بخش صفت از ۹۱ نمودار، و در بخش فعل از ۱۲۷ نمودار بهره‌جسته‌اند. از این روست که نگارنده، عنوان «دستور نموداری» را برای کتاب دستور ایشان در نوشته خویش برگزیده است؛ همچون دستور سنتی و دستور تاریخی!

بنده که در این سالها و ماهها سخت گرفتار چاپ و تصحیح نمونه‌های چاپی کتاب «دستور تاریخی فعل» هستم و به اصطلاح معروف، مجال سر خاراندن را ندارم، توفیق مطالعه موشکافانه و منتقدانه و بهره‌گیرانه از کتاب ایشان را نداشتیم؛ اما به خواست دستور ایشان و به مصدق «لا یدرک کله، لایترک کله»، مطالعه‌ای سطحی و گذرا در آن کردم و در همان سیر و سیاحت که در ساحت کتاب داشتم، دریافتمن که مؤلف محترم، رنج فراوانی کشیده و بسیاری از کتابهای دستور کهنه و نو را در مطالعه گرفته و از هریک، خوش‌ها چیده و توشه‌ها برداشته‌اند. — اگر چه‌گاهی این خوش‌چینی‌ها، ناهمانگی‌ها و تضادهایی در برخی از گفتارها در پی داشته است. —

بنده بر حسب وظیفه و جدانی و دوستی، کاستیها و ناهمواریها و تضادهایی را که در آن مطالعه تند گذر دریافته بودم، به صراحة و صداقت و امانت، خدمت ایشان یادآورشدم و امیدوارم مورد عنایت قرار گیرد. کاری که آقای علامه فلسفی بدان دست یازیده‌اند، همانگونه که اشارت رفت، گامی است سازنده و ارزنده، و شایسته هزاران درود و آفرین: آفرین بر دست و بر بازیشان!

اما ظرافت کار از ایشان، سخت همت و دقّت و زحمت می‌طلبد و یقین دارم که ایشان در بازخوانی و بازبینی و ویراستاری نهایی، هم همت، هم دقّت و هم زحمت درخورد به کار خواهند بست تا در کار ظریف و دقیق، و هدف مقدس و شریف خود موفق گردند و اثری آراسته و پیراسته به جهان ادب عرضه بدارند.

سخن را با احساس خوشوقتی از دیدار و آشنایی و دوستی این دوست نویاب و نوجو، همراه با آرزوی تندرنستی و پیروزی و سرافرازی‌شان به پایان می‌برم.

دکتر حسن احمدی گیوی

بهمن ماه ۱۳۷۸